

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

w sprawie Z. S.

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 26 lipca 2024 r.

wniosku obrońcy skazanego

o wyłączenie SSN Zgniewa Kapińskiego, SSN Marka Motuka, SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w sprawie II KK 423/23

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

postanowił:

1. pozostawić wniosek bez rozpoznania w stosunku do SSN Marka Motuka i SSN Ryszarda Witkowskiego jako niedopuszczalny z mocy ustawy;
2. uwzględnić wniosek w stosunku do SSN Zbigniewa Kapińskiego i wyłączyć ww. sędziego od udziału w sprawie II KK 423/23.

UZASADNIENIE

Pismem z 3 czerwca 2024 r. (data prezentaty) obrońca w imieniu skazanego Z. S. wniósł o wyłączenie SSN Zgniewa Kapińskiego, SSN Marka Motuka, SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania kasacji w sprawie zarejestrowanej w Sądzie Najwyższym pod sygn. II KK 423/23. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że sędziowie wylosowani do rozpoznania sprawy zostali powołani na wniosek Krajowej

Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, co skutkuje zdaniem obrońcy skazanego nienależytą obsadą sądu powodującą nieważność postępowania. W treści wniosku obrońca wskazał również, że w sprawie, o sygn. akt VIII K [...], sędzia SN Zbigniew Kapiński występuje w charakterze pokrzywdzonego czynem, którego miał dopuścić się Z.S..

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wniosek należało pozostawić bez rozpoznania w stosunku do SSN Marka Motuka i SSN Ryszarda Witkowskiego, a uwzględnić w stosunku do SSN Zbigniewa Kapińskiego

Zgodnie z art. 41 k.p.k., niezależnie od przyczyn określonych w art. 40 k.p.k. sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Jak wynika z treści pisma obrońcy skazanego, w przedmiotowej sprawie, podstawą uzasadnionych zdaniem wnoszącego wątpliwości co do bezstronności sędziów objętych wnioskiem jest okoliczność ich powołania na urząd sędziego przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o KRS i niektórych innych ustaw, a więc w procedurze nominacyjnej ukształtowanej tą samą ustawą, co procedura nominacyjna sędziego, którego powołanie kwestionuje skarżący w nadzwyczajnym środku zaskarżenia. Instytucja wyłączenia sędziego unormowana w art. 41 § 1 k.p.k. umożliwia rozpatrywane sytuacji wykraczających poza taksatywnie określone w art. 40 k.p.k. zdarzenia powodujące wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy z mocy prawa. Przepis ten ma charakter gwarancyjny, zabezpieczający przebieg rzetelnego procesu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie zwraca się uwagę, że zobiektywizowaniu oceny bezstronności sędziego w danej sprawie pomaga odwołanie się do przeciętnego, rozsądnie myślącego, zewnętrznego obserwatora procesu (tak: wyrok SN z 25 lutego 2009 r., sygn. II KK 249/08).

Mimo swej doniosłości instytucja wyłączenia sędziego nie może, jednakże prowadzić do bezpośredniego czy też pośredniego obejścia przepisów prawa bądź nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. W wyroku z dnia 4 marca 2020 r, w sprawie o sygn. P 22/19 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9 a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Sąd Najwyższy nadto aprobuje pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r. w sprawie o sygn. III CZP 88/22. Wobec powyższego należy stwierdzić, że weryfikacja czy też ocena zasadności powołania sędziego nie może być zainicjowana w trybie wniosku o wyłączenie sędziego.

W tym miejscu należy wskazać, że nowelizacja ustawy o Sądzie Najwyższym, która weszła w życie z dniem 15 lipca 2022 r., wprowadziła nową instytucję procesową umożliwiającą badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu oraz postępowania po powołaniu, a który winien być złożony przez stronę lub uczestnika wyżej wskazanych postępowań, w nieprzekraczalnym terminie tygodnia od dnia zawiadomienia uprawnionego o składzie rozpoznającym sprawę.

Przedmiot kontroli podlega jednak ograniczeniu wynikającemu z art. 29 § 4 ustawy o Sądzie Najwyższym. Zgodnie z treścią tego przepisu okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności.

Konkludując wskazać należy, że na gruncie obecnie obowiązujących przepisów, jedyną możliwością kwestionowania bezstronności sędziego z uwagi na okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego przewiduje procedura przewidziana

w art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym, przy czym do zainicjowania tej kontroli koniecznym jest kumulatywne przytoczenie okoliczności związanych z powołaniem, a także dotyczących postępowania sędziego po powołaniu, a także wykazania ich wpływu na naruszenie standardu niezawisłości i bezstronności, mającego wpływ na wynik danej sprawy. W przedmiotowej sprawie skazany takiego wniosku nie został złożony, a okoliczności związane z trybem powołania sędziów wyznaczonych do rozpoznania sprawy o sygn. akt II KK 423/23, zakwestionowano w trybie art. 41 k.p.k.

Wobec powyższego należało pozostawić bez rozpoznania wnioski o wyłączenie SSN Marka Motuka i SSN Ryszard Witkowskiego.

Złożony wniosek – jako że oparty na innych okolicznościach, należało uwzględnić w stosunku do SSN Zbigniewa Kapińskiego. Sędzia jest bowiem uczestnikiem postępowania dotyczącego czynu, którego miał dopuścić się skazany, toczącego się przed Sądem Rejonowym [...] w W. pod sygn. akt VIII [...]. W zaistniałej zatem sytuacji procesowej, także w odbiorze społecznym, jak i postronnego obiektywnego obserwatora obiektywizm i bezstronność sędziego SN może wzbudzić uzasadnione zastrzeżenia, nawet jeśli miałyby mieć one charakter pozorny. Wobec powyższego należało uwzględnić wniosek w odniesieniu do SSN Zbigniewa Kapińskiego i wyłączyć go od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KK 423/23.

Z tych przyczyn orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[ał]